

Опубліковано: Географічні дослідження Кривбасу.
Фізична географія, економічна і соціальна географія,
геоекологія, історична географія, викладання географії:
Матеріали кафедральних науково-дослідних тем. –
Кривий Ріг: КДПУ, 2007. – С. 118-121.

Брічка Л.В.

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ДОВГИНЦІВСЬКОГО РАЙОНУ М. КРИВОГО РОГУ

Слово туризм походить від франц. тур – прогулянка. На відміну від екскурсії, туризм – це перебування на місці більше 1 доби.

На межі XX – XXI століття туризм став одним із найпотужніших секторів економіки, який об'єднує види людської діяльності, спрямовані на обслуговування як міжнародного туризму (в'їзний та виїзний), так і подорожей у межах країни проживання (внутрішній туризм). За обсягами експортних операцій туризм співрозмірний з обсягами торгівлі автомобілями та нафтою. Крім того, його розвиток визначають високі показники динаміки: близько 4–5% щорічного зростання світових туристичних відвідувань та понад 7% збільшення щорічних прибутків. Це – джерело валютних надходжень, відродження та збереження традицій, фольклору, народних промислів та зайнятості населення країн.

Податки та збори від туристичної діяльності до бюджету України становлять трохи більш як 1,5 млрд. – це набагато менше ніж в країнах Заходу. Проте наша країна має значний туристичний потенціал. Щоб досягти успіхів в туристичній діяльності Україні необхідно розвивати туристичну індустрію, здавалось би, і у незвичних промислових містах. Адже Україна – це не лише Крим.

Кривбас – край не тільки руди та металу, а й самобутньої культури і духовності, який за свою історію нагромадив велику і багату скарбницю традицій та мистецьких здобутків. Довгинцівський район, як і усе місто володіє достатнім туристичним потенціалом. В умовах розвитку промисловості дуже важливо розвивати дозвілля та відпочинок, тому актуальним є розгляд територіальної організації туристичних об'єктів району.

Довгинцівський район м. Кривого Рогу створений у грудні 1979р, із частини Дзержинського району. Знаходиться в Південно-Східній частині м. Кривого Рогу. Загальна площа – 32 км², з півночі на південь – 11,5 км, зі сходу на захід – 8 км. Населення району – 102 тис. чоловік.

Галузеву структуру туристичної індустрії Довгинцівського району формують індустрія транспорту, турагентська діяльність, індустрія готельної справи, харчування та розваг, відпочинку. Рівень розвитку цих сегментів туристичного ринку району різний. Причини дисбалансу ми вбачаємо у неоднозначному прояві факторів їх формування.

Довгинцівський район є складовою територією унікального міста, яке винятково вдало з погляду розвитку певних видів туризму поєднало компоненти природних, соціально-економічних та геотехнічних систем. Район містить пам'ятки природи (2 курган-могили), форми техногенного рельєфу (відвали, провалля), своєрідні промислова архітектура й конфесійний склад населення (представлена більшість гілок християнства, проживають представники нетрадиційних вірувань), розвинута соціальна інфраструктура (зокрема залізничний, автомобільний транспорт) також відіграють важливу роль у розвитку туристичного потенціалу.

У районі нараховується всього 3 готелі та інші місця для короткотермінового проживання на 385 номерів потужністю 1102 місця. Серед них – 18 номерів люкс.

До Індустрії туризму відносяться підприємства з яскраво вираженим розважальним характером діяльності – 1 парк з дитячим майданчиком, 3 сквери та 1 дендрарій. Різноманітні видовищні підприємства: нараховується 1 музей присвячений трудовій славі Криворіжсталі, 3 музейні комплекси на базі навчальних закладів.

Займаючись спортом люди також отримують моральну насолоду. Для цього створені: 1 басейн, 4 стадіони, спортивні зали, 2 футбольні поля, комплексний спортивний клуб РФСК „Локомотив”, клуб „Юний авіатор”.

Для географії особливий інтерес представляє не тільки, дослідження суспільно-географічної складової даної галузі, а також територіальна організація.

Склавши та проаналізувавши картосхему „Густота розміщення туристичних об'єктів на 1 км² Довгинцівського району” ми дійшли висновків, що в районі можна виділити три основні рівні розміщення туристичних об'єктів:

- низький рівень, 0– 1 на кв. км;
- середній рівень, 3 – 4 на кв. км;
- високий рівень, 5– 10 на кв. км.

Половина території району має низький рівень зосередження туристичних об'єктів. Це території приватного сектору, а саме селище Залізничне, привокзальні селища, що не містять необхідних для розвитку територіальної організації чинників: відсутність головних автомагістралей, низький рівень урбанізації, відсутність концентрації населення. Зустрічаються лише поодинокі об'єкти, а саме могила воїнів в селищі Залізничне, церква Димитрія Солунського та церква „Христа Спасителя”.

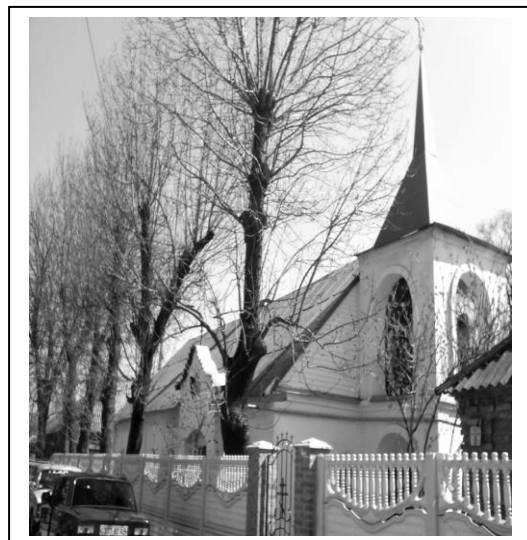
Середній рівень розвитку розміщений також в приватному секторі. Це пояснюється проходженням на цих територіях бойових дій під час Другої Світової війни, та інших історичних подій. Тут зосереджені переважно історичні пам'ятки. Пам'ятник Мілашенкову на вулиці ім. Мілашенкова в селищі Залізничне, музей Бойової слави на базі КЗШ № 9, могила воїнів на кладовищі, що проходить вздовж Дніпропетровського шосе, меморіальна дошка на будівлі КЗШ № 9.

Високий рівень територіальної організації туристичної індустрії зосереджений в районах Автовокзалу, Дружби та Залізничного вокзалу, що мають добре розвинену інфраструктуру туристичних послуг. Об'єкти туріндустрії тяжіють до центральних районів. Добре розвинута автомагістраль, зосередження авто- та залізничного вокзалу, висока концентрація населення склали передумови розташування готелів, пам'ятників, храмів, парків та скверів: пам'ятний знак воїнам-афганцям в парку „Ювілейний”, готель „Дружба” на вул. Телевізійна, неподалік Свято-Богоявленський храм.

В районі кільця Косіору є пам'ятник „Катюша”, музей „Трудової та бойової слави комбінату Криворіжсталь”. Готель „Домашній затишок”, спортивний комплекс „Локомотив”, футбольне поле, Римсько-католицька церква розташовані в районі Дружби. Сквер, пам'ятний знак „Паровоз”, готель „Вікторія” зосереджені в районі Залізничного вокзалу. У парку „Залізничний” розташований пам'ятник В.І. Леніну та меморіал присвячений загиблим у Великій Вітчизняній війні. Неподалік вокзалу Кривий Ріг – Головний розташована церква Олександра Невського по вул. Серафимовича.

Римо-Католицька Церква
Невського

Православна Церква Олександра

Музейний комплекс „Україно, краю рідний”

Пам’ятний знак воїнам-афганцям

Література:

1. Бурлаков С. Криворізькі горизонти. Спрага духовності. Дніпропетровськ: „Пороги” - С. 117-123.
2. Варгатюк П., Дольчук А. Рудна скарбниця півдня // Народження басейну. - Дніпропетровськ: „Промінь”. – С.5-11.
3. Гайдук А.Б. Особливості попиту на туристичні послуги у вивченні туристичної активності// Проблеми економіки та управління: Зб.наук.пр. – Львів: Вид-во ДУ „Львівська політехніка”. - 1998. - № 331. - С.25-30.
4. Дабіжа М.К., Вороніна Т.П. Присвячується 225-річчю м. Кривого Рогу. – Запоріжжя: ТОВ „Гандем-У”, 2000.
5. Задорожній М., Гетьман В. Рекреаційні послуги установ природно-заповідного фонду // Географія та основи економіки в школі. – 2002. №3. – С.44-47.
6. Закон України „Про туризм” від 15.09.1995 р.
7. Тюляков Р., Батырь Ю. Турбизнес, турвыставки // Газета „Турифо”. - № 08. – 2004.
8. Яценко Б.П. Економічна і соціальна географія світу. Київ „Форум” 2004.
9. <http://tourism.gismeteo.ru/>.
10. <http://www.vvs-tour.ru>
11. <http://www.krivbassinfo.com>
12. www.krivoy-rog.com
13. <http://krivbass.ucoz.ru>
14. <http://tychyna.kiev.ua/tournews.html>